

Souhrnná zpráva
o plnění usnesení výroční konference Svazu ze dne 26. února 2020,
o činnosti Odborového svazu pracovníků vědy a výzkumu v letech 2020,
2021, a aktuální úkoly na rok 2022

- Předkládá Dr. Ing. Lubomír Soukup, předseda OSPVV -

Činnost Odborového svazu pracovníků vědy a výzkumu v letech 2020 a 2021

Období koronavirové pandemie

Aktivity Odborového svazu pracovníků vědy a výzkumu (OSPVV) probíhaly v souladu s jeho posláním a s usnesením výroční konference Svazu ze dne 26. února 2020. Brzy po této konferenci však bylo třeba řešit neobvyklé, naléhavé problémy spojené s koronavirovou pandemií. Již 11. března jsme reagovali na tehdy rozšířený nešvar mnoha občanů zatajit pobyt v rizikové oblasti nebo kontakt s nakaženou osobou, aby se vyhnuli nařízení karantény. Tento stav ve společnosti byl velmi nebezpečný a přitom pochopitelný. Navrhli jsme, kompenzovat lidem v karanténě v ztrátu výdělku, ze sociálního nebo rezervního fondu, aby byla nastavena pozitivní motivace odcházet do karantény. Tato naše iniciativa se tehdy sice nesesetkala s pochopením Akademické rady, ale dřív než jsme mohli podniknout další kroky došlo k prvnímu lockdownu, celá země se uzavřela a většina zaměstnanců přešla na práci z domova. Hned po prvním uvolnění pandemických opatření jsme požádali základní organizace o informace, jakým způsobem se zaměstnavatelé ke svým zaměstnancům chovali a zda nedošlo na našich pracovištích ke zhoršení pracovních a mzdových podmínek či dokonce k propouštění. Z našeho šetření, kterého se zúčastnila asi polovina ZO vyplynulo, že většina zaměstnavatelů přistupovala k situaci vůči zaměstnancům velmi solidně. V průběhu roku 2020 jsme byli nuceni přerušit osobní setkávání, pokračovali jsme však ve vzájemném informování prostřednictvím internetu.

Aktivity Českomoravské konfederace odborových svazů a Akademie věd ČR rovněž probíhaly elektronickou, vzdálenou formou. Jednání Rady ČMKOS, Sněmu ČMKOS, Akademického sněmu a dalších akcí jsme se pravidelně zúčastňovali prostřednictvím videokonferencí. Pozornost byla věnována především naléhavým problémům spojeným s pandemií. Tradiční mítinky kampaně „Konec levné práce“ se v letech 2020, 2021 nekonaly, neboť jejich hlavním posláním je osobní setkávání, a to není možno nijak nahradit.

Běžná agenda

Po konferenci února 2020, zůstala zachována běžná činnost sekretariátu svazu, bohužel jsme nemohli uspořádat plánovaný seminář pro hospodáře, který měl proběhnout v červnu 2020. Na podzim se situace zlepšila natolik, že jsme zahájili přípravu seminář

předsedů, který už neproběhl. V roce 2020 také neproběhly kontroly BOZP, které jsme na podzim začali připravovat a pak na ně stejně jako na zmiňovaný seminář předsedů již nemohlo dojít. Přesto jsme pokračovali v běžné činnosti, i když často on-line. Místopředseda Svazu J. Kober se účastnil valné hromady Majetkové, správní a delimitační unie odborových svazů (MSDUOS) a dalších setkání MSDUOS, a Bytové komise AV ČR. Hospodárka Svazu M. Trousilová se účastnila jednání Ekonomické rady AV ČR a výročního setkání ČMKOS s bankovní radou České národní banky.

Finanční problematika

Opatření vynucená koronavirovou pandemií způsobila velmi vysoký schodek státního rozpočtu a výrazně tak prohloubila zadlužení České republiky. To vyvolalo mimo jiné i pokus Ministerstva financí ČR omezit výdaje na vědu a výzkum o 3,25 mld. Kč v roce 2022, o 5,06 mld. Kč v roce 2024. Od tohoto pokusu se podařilo ministryni financí odradit (v srpnu 2021). Rozpočet na rok 2022 tak zůstal na úrovni navržené Radou pro výzkum, vývoj a inovace, tj. ve výši 39,4 mld. Kč, Akademie věd ČR činí 7 mld. Kč. Hrozba snižování rozpočtu na vědu a výzkum nicméně stále trvá. Na toto téma proběhlo jednání mezi předsedkyní AV ČR prof. Evou Zažímalovou, předsedou ČMKOS Josefem Středulou a předsedou OSPVV Lubomírem Soukupem (29. 9. 2021).

Společný výbor ve spolupráci s Revizní komisí průběžně zpracovával přehled o hospodaření s finančními prostředky Svazu během roku 2020, 2021, který dokumentuje, jak se plnění přijatých úkolů v jednotlivých oblastech působení promítá do čerpání rozpočtu Svazu. Tento přehled je shrnut ve Zprávě o hospodaření Svazu a ve Zprávě o činnosti Revizní komise, které jsou součástí písemné dokumentace naší konference.

Členové Společného výboru se účastnili jednání, týkajících se dalšího rozvoje výzkumu, vývoje a inovací v ČR a spolupracovali s členskými základními organizacemi i jednotlivými členy základních organizací OSPVV. Na podzim loňského roku se situace stabilizovala natolik, že Seminář předsedů mohl proběhnout ve svém obvyklém termínu na konci října, a dokonce se nám podařilo zorganizovat i Seminář BOZP.

Jednou z našich nejdůležitějších činností je podpora sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání. Společný výbor nabízí pomoc jednotlivým základním organizacím i při uzavírání kolektivních smluv. Shromažďujeme a vyhodnocujeme pozitivní i negativní zkušenosti z kolektivního vyjednávání na konkrétních ústavech a poskytujeme doporučení i součinnost při návrhu nové kolektivní smlouvy.

Prosazujeme zahrnout do kolektivních smluv co nejvíce témat, které jsou v dnešní době stále aktuálnější, jako jsou flexibilní formy práce, zohledňující nejen pandemickou situaci, ale i životní podmínky zaměstnanců, dále požadavek celoživotního vzdělávání pro všechny pracovníky, které by mělo být hrazeno ze sociálního fondu. V oblasti mezd doporučujeme např. tzv. inflační doložku, která zabrání poklesu reálných mezd. Dále co nejvíce věnovat pozornost oblasti BOZP a pracovním podmínkám vůbec.

Náš svaz se stále podílí na aktivitách Českomoravské konfederace odborových svazů (ČMKOS) tyto aktivity zahrnovaly zejména:

- projednávání a schválení minimální mzdy pro rok 2022 na 16 200 Kč měsíčně
- prosazení zákona o tzv. kurzarbeitu (<https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/snemovna-schvalila-nova-pravidla-takzvaneho-kurzarbeitu/r~26ff2ea2af2611eb8e470cc47ab5f122/>)
- vyjednání novely Zákoníku práce (platná od 1. 1. 2022) (<https://www.praceamzda.cz/novinky/zasadni-zmeny-v-zakoniku-prace-od-ledna-sdilene-pracovni-misto-zmena-v-dovolene>),
- stále se snažíme vyjednat 5 týdnů dovolené pro všechny zaměstnance
- prostřednictvím ČMKOS se podílíme se na jednání o dalších zákonech, které se dotýkají vědy a výzkumu, mzdové politiky, státní zprávy apod.

Válka na Ukrajině

Společný výbor OSPVV odsuzuje vojenskou agresí Ruské federace vůči Ukrajině. Válečná zvěrstva, která páchá Ruská armáda na území Ukrajiny, způsobila nejen obrovské materiální ztráty, ale především ztráty na lidských životech a lidské důstojnosti. Ekonomické důsledky války na Ukrajině jsou sice bolestné pro občany všech evropských států, ale bolest občanů Ukrajiny, kteří ztratili své blízké, byli nuceni uprchnout ze svých domovů nebo strádají v rozbořených městech, je nesrovnatelně větší. Zhroucené hospodářství Ukrajiny lze časem obnovit, ale ztráty na lidských životech jsou nenahraditelné.

Uvědomujeme si nezbytnost sankcí proti Ruské federaci a jsme ochotni akceptovat snížení životní úrovně, ke které nepochybně dojde. Rozhodně však nedopustíme snižování životní úrovně těch občanů České republiky nebo uprchlíků z Ukrajiny, jejichž příjem je již nyní na hranici životního minima.

V rámci pomoci uprchlíkům z Ukrajiny byla uspořádána schůzka mezi ministrem školství Petrem Gazdíkem, předsedkyní Akademie věd ČR Evou Zažímalovou a představiteli České konference rektorů, Rady vysokých škol a její studentské komory RVŠ, Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR, Asociace výzkumných organizací, České akademie zemědělských věd a ministryní Langšádlovou (1. března 2022), na níž byly navrženy způsoby uplatnění ukrajinských vědeckých pracovníků. Ukrajínští vědci se budou moci v Česku zapojit do projektů podpořených Grantovou agenturou ČR a Technologickou agenturou ČR. Uvádí to prohlášení zástupců akademické sféry, ministerstva školství, ministerstva pro vědu a obou agentur. Autoři prohlášení také výzkumným institucím doporučili rozvázat smlouvy o spolupráci s ruskými a běloruskými organizacemi. Zdůraznili ale, že je důležité udržet kontakty s tamními odborníky, kteří ruský útok na Ukrajinu odsoudili, a vyhnout se principu uplatňování kolektivní viny.

Aktuální úkoly na rok 2022

Úkolem členů Společného výboru bude i nadále věnovat mimořádnou pozornost otázce podpory výzkumu, vývoje a inovací. Klíčovým tématem podpory vědy, výzkumu a inovací zůstává stále otevřený problém institucionálního financování vědeckých institucí. Nejaktuálnějším úkolem je neustále sledovat možnosti finančního a materiálního zabezpečení české vědy i při nepříznivém vývoji hospodářské situace České republiky. Přetrvávajícím úkolem pro OSPVV je spolupráce a součinnost s orgány AV ČR při řešení problémů spojených s hodnocením vědy v České republice.

Stále se budeme věnovat sociálnímu dialogu, který je hlavní nástrojem rozvoje vztahů mezi zaměstnanci a zaměstnavatelem a kolektivního vyjednávání, stejně jako je nástrojem v boji za rovnost např. v odměňování mužů a žen, za rovné příležitosti, kariérní růst žen a jejich vyrovnané zastoupení v rozhodovacích pozicích. Budeme podporovat sladování pracovního a osobního života. Budeme se snažit reagovat na měnící se dynamiku pracovně právních vztahů nejen v České republice, ale i v Evropě.

Za jeden z nejdůležitějších úkolů nejen pro letošní rok považujeme udržení a pokud možno i rozšíření členské základny. Počet našich členů dlouhodobě klesá k 30.6.2021 měl náš svaz 1098 členů, a to včetně důchodců. V posledních dvou letech ukončily činnost 3 základní organizace, které měly dohromady cca 50 členů. Všechny tyto organizace ukončily činnost ze stejných důvodů. Stávající předsedové odešli do důchodu a nenašli za sebe náhradu. Proto se obracím na všechny přítomné s naléhavou žádostí, rozhlédněte se po svých pracovištích a zamyslete se nad tím, co mohou odbory nabídnout zaměstnancům, proberte situaci ve svých základních organizacích, pokuste se při jednání s vedením vašich institucí najít témata, která zvýší prestiž odborů. Budeme rádi, když se navzájem podělíme o dobré nápady nejen do kolektivních smluv, ale pro činnost odborových organizací vůbec.

V letošním roce plánujeme znovu provést revizi vzorové kolektivní smlouvy, která bude zahrnovat zejména témata, která vycházejí ze změn nejenom v rozložení pracovní doby, ale ve všech oblastech, které se budou týkat našich zaměstnanců ve vědě a výzkumu.

Zvýšenou pozornost budeme i nadále věnovat BOZP, o novinkách této oblasti uslyšíte v příslušné zprávě.

V letošním roce také plánujeme uspořádat seminář pro hospodáře.

Děkuji všem nejen za účast na této konferenci, ale i za celoroční práci v odborových organizacích nejenom předsedům, ale i členům Společného výboru, revizní komisi a Komisi pro správu podpůrného fondu.